

E24

Metoderapport
SKUP 2022

An aerial photograph of the Dubai skyline, featuring the Burj Khalifa as the central focus. The skyscraper is surrounded by other high-rise buildings, many of which have 'EMAAR' logos on their facades. The sky is a clear, pale blue, and the overall scene is brightly lit, suggesting a clear day.

Dubai Uncovered

INNLEDNING	5
SLIK KOM ARBEIDET I GANG - LANGVARIG KILDEPLEIE	6
ORGANISERING AV ARBEIDET	6
METODER	6
Verifisering av lekkasjen	6
Vipps-verifisering	7
En bakvei til passregisteret	7
Søk i ID-base i Emiratene	7
Lokalisere eiendommer i Dubai	8
Utvikle hypoteser og undersøke norske eiere	8
Å bygge et internasjonalt samarbeid	8
Undersøkelser av norske eiere	9
Betaler de sin skatt? Ny innsynsmetode	9
Etisk diskusjon om innsyn i navneliste	10
Deling av metoder bekreftet funn	11
Berike databasen med ny informasjon	11
Innsyn i beslagsrapport	11
Grundig forarbeid, undersøkelser og fotodokumentasjon i Dubai	12
Spøkelseshus	13
Krigen endrer kurs	13
Søk i Dumaens interesseregister	13
Utvidet LinkedIn-tilgang og leserbekreftelser	14
Et irsk mafia-nettverk	15
Utvide samarbeidet og dele funn	15
Hvordan følge opp en gigantlekkasje?	16
Registrert med millionverdier - siktet for narkosmugling	16
Kallenavn og urdu for «bror»	16
Intervjuene	16
Ny data fra Dubai	17
Parkeringsplasser og kvadratcentimeter	17
Hva hadde Norge gjort?	18
Innsyn via Stortinget	18
Utleveringsavtalene som ble liggende	19
Innsyn uten innsyn	19
Det glemte brevet	19
Inndragning	20
MOTSTAND	20

Trusler om søksmål	20
Søksmål	21
Høyt trusselnivå	21
ETIKK	22
Datalagring	22
Visum-vurdering	22
Identifisering	22
Forholdet til akademia	22
Samtidig imøtegåelse	22
SPESIELLE ERFARINGER	23
DETTE ER NYTT	23
KONSEKVENSER	24
VEDLEGG 1: Publiseringsliste Dubai Uncovered	25

Innsendere av Skup metoderapport Dubai Uncovered

Eiliv Frich Flydal, VG, eiliv@vg.no, (+47) 45291836

Fredrick Ekseth, E24, fredrick.ekeseth@e24.no

Jonas Vikan, E24

Takk til

Ole Martin Wold (fotograf), Hans Jørgen Myrvang Ro og Jonas Nilsson (utvikling og design), Miranda Patrucic og Mathew Kaupfer (Occrp), Isaac Zukin (C4ADS), Amalie Frøystad Delebekk, Sofie Amalie Hoff Fraser, Erik Tangen, Pål A. Solheimsnes, Truls Lier, Anders Fjellberg, Mina Liavik Karlsen, Eirik Amb Nysveen, Lars Håkon Grønning (E24) og VG.

Publisert

Fra 3. mai 2022. Arbeidet fortsetter ut i 2023. Lenke til hver enkelt sak med dato er vedlagt.

Kontaktperson

E24 ved Anders Fjellberg, Akersgata 55, 0107 Oslo

Redaksjon

E24 Norges Viktigste Næringslivsavis AS, Pb. 1185 Sentrum, 0107 Oslo

INNLEDNING

Langs kysten av Den persiske gulfen ligger et ferieparadis som ikke ligner noe annet. Et sted der du kan spise Wagyu-biff dekket med 24 karats bladgull, stå i toppen av verdens høyeste bygning, og kikke ned på en menneskeskapt halvøy formet som en palme.

Men luksusen har en bakside. Dubai regnes blant de mest lukkede skatteparadisene i verden. Emiratet har i årevis vært en kjent destinasjon for illegale pengestrømmer, og personer på flukt fra sanksjoner og politi.

Utlendinger har plassert milliarder av kroner i eiendom i Dubai, men alle navn i eiendomsregisteret holdes strengt hemmelig. Offentligheten har aldri visst hvem som eier luksusvillaer, leiligheter og kontorbygg i Dubai. Før nå.

Med tilgang til en gigantisk lekkasje av eiendomsdata, har E24 ledet et internasjonalt samarbeid med over 25 medier og 70 journalister. «Dubai Uncovered» er første gang et slikt arbeid ledes av en norsk redaksjon.

Prosjektet har avslørt hvordan russiske oligarker, en ettersøkt mafia-topp, tvilsomme forretningsfolk og en lang rekke kriminelle og etterlyste personer fra flere land, har funnet en trygg havn i Dubais eiendomsmarked.

Avsløringene har synliggjort et gapende hull i Dubais arbeid for å hindre hvitvasking, og bidro til at EU-kommisjonen i desember 2022 plasserte De forente arabiske emirater på EUs svarteliste over land som utgjør en betydelig trussel mot unionens finansielle stabilitet.

Her hjemme har E24 avslørt at bare et fåtall av 214 norske skattebetalere registrert med eiendom i Dubai i 2020, har ført eiendommene i skattemeldingen i tråd med loven.

Vi har avslørt at en straffedømt gatekjøkken-eier fra Østlandet med beskjeden inntekt og formue, står oppført med eiendom for over 30 millioner kroner. Og at totalt 22 personer som er siktet, etterlyst, tiltalt eller dømt for kriminalitet i Norge, er listet med eiendom for rundt 200 millioner kroner, blant palmer og ørkensand i Dubai.

Mens justisministeren sa hun ville ha fortgang i arbeidet med en mulig utleveringsavtale med Emiratene, avslørte E24 hvordan dokumentrot hos norske politimyndigheter hadde forsinket arbeidet i nesten et år. Vi avdekket også at skattemyndigheter og politi stadig strever med å inndra kriminelle penger, til tross for tiår med utredninger, mål og rapporter.

Det begynte med et datasett med 800.000 eiendommer.

SLIK KOM ARBEIDET I GANG - LANGVARIG KILDEPLEIE

Journalist Eiliv Frich Flydal har siden 2019 jobbet med forskningsstiftelsen Centre for Advanced Defense Studies (C4ADS) om lekkasjer fra Dubai. Tidligere data fra stiftelsen dekket bare rundt ti prosent av eiendommene i emiratet, og kvaliteten var dårlig - med feilstavede navn og lite annen informasjon om eierne.

I januar 2020 spurte Flydal om C4ADS hadde mer data om eiendom i Dubai. Svaret var positivt: Ferske lekkasjer fra uavhengige kilder, gjorde at stiftelsen nærmet seg en komplett oversikt over all offentlig og privat eiendom i Dubai. Materialet var enormt: 800.000 eiendommer fordelt på 274.000 personer.

Et uttrekk med noen få personer, viste at det nye materialet inneholdt detaljert info som passnummer, fødselsdato og kontaktinfo til eiere, og gulvflate og balkongareal helt ned på kvadratcentimeteren. Det fremsto som et utdrag fra Dubais offisielle eiendomsregister. Potensialet i et materiale som kunne fortelle hvem som eide hver eneste leilighet i Dubai, var åpenbart enormt. Ingen journalister hadde tidligere hatt tilgang til denne informasjonen.

ORGANISERING AV ARBEIDET

Flydal jobbet alene med de innledende undersøkelsene vinteren og våren 2020, ved siden av annet arbeid hos VG. Senhøsten 2021 tok E24 over prosjektet, og koblet på reporterne Jonas Vikan og Frederick Chr. Ekeseth. Samtidig begynte arbeidet med å finne internasjonale samarbeidspartnere.

Prosjektet tok form på nyåret 2022. Reporterne jobbet fulltid med Dubai Uncovered fra begynnelsen av 2022 fram til publisering i mai, og har i hovedsak arbeidet med oppfølging og nye saker i komplekset fram til nyttår. Arbeidet har vært reportasjeledet fra E24s Dagsorden-avdeling.

METODER

Verifisering av lekkasjen

Store datasett må behandles kildekritisk og opplysninger sjekkes mot andre kilder. Vi fikk dataene av en stiftelse vi vurderte som troverdig, men av hensyn til kildenes sikkerhet kunne ikke C4ADS dele hvem som hadde lekket dataene. Ifølge C4ADS var det meste av lekkasjen fra Dubais eiendomsregister, men det kunne ikke dokumenteres.

Vinteren og våren 2020 begynte vi arbeidet med å verifisere lekkasjen. Vi startet med å identifisere og ettergå etterprøvbar informasjon i et datasett med 258 personer - alle som var registrert i lekkasjen med pass, telefonnummer, e-post eller adresse fra Norge.

Navn og fødselsdato slo vi opp i det norske Folkeregisteret. Vi fant igjen alle vi søkte etter, og alle navn var stavet likt som i lekkasjen. En del telefonnumre ga ikke treff i telefonkatalogen.

Vipps-verifisering

Vi fikk bekreftet flere nummer med Vipps - velg «send penger» og tast nummeret, så kommer navnet opp hvis det er registrert. Vi slo også opp telefonnummer, e-postadresser og navn på Pipl.com, en database med diverse kontaktinformasjon til folk fra hele verden.

En bakvei til passregisteret

At navnene i lekkasjen var stavet korrekt, tydet på at de var hentet fra passene. To kolonner anga dato for utstedelse og utløp. Mange av eierne i lekkasjen var registrert med utgåtte pass, for eksempel utstedt i 2009 og med utløpsdato i 2019.

Verken passnummer eller annen informasjon i norske pass er offentlig. Det finnes ingen innsynsmulighet. Men politiet har en [nettside](#) for stjålne og tapte pass. Hvis du taster inn et tilfeldig tall som ikke er et passnummer, får du opp «ugyldig dokumentnummer». Det samme gjelder hvis du taster inn nummeret til et utgått pass. Vi kunne altså ikke verifisere utgåtte pass.

Hvis du derimot taster inn nummeret på et gyldig pass, som *ikke er* meldt tapt eller stjålet, får du beskjeden «ikke treff». Og hvis passet *er* meldt tapt eller stjålet, får du opp «treff». På denne måten fikk vi verifisert gyldige passnummer for eierne av 182 «norske» eiendommer i lekkasjen. Det var også en bekreftelse på at lekkasjen inneholdt virkelige passnummer.

Søk i ID-base i Emiratene

Alle som vil bosette seg i Emiratene må ha et nummerert ID-kort, en såkalt «Emirates ID». Rundt halvparten av de norske personene var oppført med Emirates ID-nummer i lekkasjen. I likhet med passene var mange av dem utløpt. Det tydet på at pass og ID-nummer ble registrert når eiendommen ble kjøpt, men ikke ble oppdatert senere. Å forstå dette, ble viktig for å kunne anslå når eiendommene ble kjøpt.

Med Google-søket «verify emirates ID» fant vi en [nettside](#) hos emiratiske myndigheter som lot oss sjekke gyldigheten av ID-nummeret, hvis vi også fylte inn fødselsdato og nasjonalitet. Det hadde vi fra lekkasjen. Vi fikk treff på alle vi søkte etter, og fikk bekreftet gyldighet, utstedelsesdato, utløpsdato og eventuell fornyelse av ID-kort.

Med verifiserte, til dels svært sensitive data, fra flere kilder og ulike land, konkluderte vi med at personopplysningene i lekkasjen holdt vann. Det var usannsynlig at noen ville ta seg bryet med, eller i det hele tatt klare, å sette sammen falsk database med dette detaljnivået. Neste steg var å undersøke informasjonen om eiendommene.

Lokalisere eiendommer i Dubai

Lekkasjen ga oss detaljert informasjon om hver eiendom, som bydel, bydelsnummer, navn på bygg, etasje, areal, størrelse på balkong, nummer på parkeringsplass og et eiendomsnummer.

Vi startet med leilighetsblokkene. I Dubai har de egne navn, som «Plaza Residences». Vi søkte dem opp i eiendomskartet 2gis.ae som dekker hele De forente arabiske emirater, og fikk bekreftet at byggene fantes.

På nettet finnes det omfattende presentasjoner av mange eiendomsprosjekter i Dubai, med plantegninger, etasjer og leilighetsnummer. Noen av databasene var åpent tilgjengelig, andre ganger brukte vi tjenesten Wayback Machine for å finne indekserte versjoner av nedlagte nettsider. Slik verifiserte vi flere ganger areal, nummer og etasje for leilighetene i lekkasjen.

Villaer var mer komplisert. I lekkasjen sto de med bydel, prosjektnavn og et bruksnummer, f.eks G-18. Vi klarte ikke søke dem opp. For å finne villaene zoomet vi inn på bydelen og prosjektet manuelt i 2gis-kartet, og fant tomten med huset. Kartet hadde informasjon om antall etasjer. Vi brukte satellittbilder og et måleverktøy i Google Earth for å måle grunnflate på tomter og villaer, og sammenlignet med dataene i lekkasjen.

Konklusjonen var at eiendomsdataene i lekkasjen holdt vann. Vi var klare til å gå i gang med å undersøke nærmere hvem som satt på eiendommer i Dubai, og hvor pengene kom fra.

Utvikle hypoteser og undersøke norske eiere

Det er ikke ulovlig å ha eiendom i Dubai. Men når informasjonen om eiere verken er offentlig eller enkelt tilgjengelig for norske myndigheter, er det en risiko for både skatteunndragelse og hvitvasking. Hadde de norske eierne ført opp eiendommene i skattemeldingen? Finnes det spor av formue og inntekter som kan forklare millioninvesteringer i eiendom?

Ut fra disse spørsmålene begynte vi undersøkelsene. For alle med norsk tilknytning i lekkasjen, hentet vi ut skattetall, eventuelle rettsdokumenter og opplysninger om eierskap og roller i bedrifter. Vi gjorde også åpne Google-søk og så etter tidligere mediasaker.

Arbeidet ble satt på pause våren 2020 på grunn av andre oppgaver. Senhøsten 2021 tok Flydal opp arbeidet igjen, samtidig som E24 overtok ansvaret for Dubai-lekkasjen.

Å bygge et internasjonalt samarbeid

Vi forsto at lekkasjen var interessant og viktig for lesere over hele verden, men den var for stor for å undersøkes av én redaksjon. Løsningen ble samarbeid. C4ADS ønsket at vi fortsatt hadde kontroll på kildematerialet, så vi bestemte oss for å organisere og lede et

internasjonalt samarbeid selv. Det skulle være smidig, og så mange beslutninger som mulig skulle tas av den enkelte redaksjonen.

Vi formaliserte retningslinjer for samarbeidet i dokumentet «Project Outline» som alle signerte ved deltakelse. Journalisten Birgitte Alfter, som har lang erfaring med internasjonale samarbeid, ga oss innspill til utformingen. Dokumentet forpliktet deltakerne blant annet til ikke å dele data med andre, oppbevare rådata kryptert utenfor skyen, kreditere samarbeidet, og følge presseetiske prinsipper om tilsvar ihht. Vær Varsom-plakaten.

Flydal inviterte journalister han kjente fra tidligere samarbeid. Snart hadde vi reportere fra danske TV 2, belgiske Knäck, Süddeutsche Zeitung og Le Monde om bord. Med det på plass dro Flydal og Vikan til Lisboa, og la frem prosjektet for ledere i journalistnettverket OCCRP. De ønsket å være med, og tok med seg reportere fra rundt 20 europeiske medier. To av deres redaksjonssjefer organiserte OCCRPs medlemmer, og deltok på felles møter. I løpet av vinteren og våren 2022 ble russiske iStories, Irish Times og to nederlandske aviser med. For å finne gode samarbeidspartnere brukte vi nettverket til reporterne som allerede deltok.

E24 delte data med redaksjonene som deltok, via Signal. De fikk et datasett hver, med Dubai-eiere fra hver av de respektive redaksjonenes land. Alle kunne også slå opp navn i hovedbasen. E24 tok ansvaret for å skrive, faktasjekke og ivareta samtidig imøtegåelse til en overordnet artikkel om lekkasjen. Utover det jobbet hver redaksjon med saker for sine lesere og seere. Redaksjonene sto selv ansvarlige for sine redaksjonelle avgjørelser og publisering.

På ukentlige videomøter for reportere, ledet av E24, utvekslet vi funn og metoder og diskuterte saker. Løpende oppdateringer ble tatt i en felles Signal-chat. Flydal hjalp nye deltakere i samarbeidet med å bruke datasettet og verifisere caser. Flydal og Matthew Kupfer i OCCRP samarbeidet om reportasjeledelse, undersøkelser og verifisering av alle funn som skulle brukes i den felles hovedsaken, som ble distribuert på engelsk før embargo i mai.

Undersøkelser av norske eiere

Betaler de sin skatt? Ny innsynsmetode

Hvis en person er [globalskattepliktig](#) til Norge, uansett bosted, regnes eiendom i utlandet som skattbar formue. Vi ville finne ut hvor mange i lekkasjen som var globalskattepliktige til Norge, og hvor mange av dem som hadde rapportert om eiendommene i skattemeldingen.

Dataene i lekkasjen var fra 1. januar 2020. Vi la til grunn at eierne sto registrert med eiendommene 31. desember 2019, grunnlaget for skattemeldingen det året.

Skatteetaten gir ikke innsyn i skattemeldinger, der eiendom i utlandet skal føres som formue på en egen post. De ville heller ikke gi innsyn i hver enkelt persons skattestatus. Vi løste det med å kombinere to innsynsbegjæringer.

[Skatteforvaltningsloven §3-7](#) er tydelig på at statistisk informasjon ikke er omfattet av taushetsplikt. Vi ba om innsyn i antall norske skattebetalere som hadde innrapportert eiendom på selvangivelsen i De forente arabiske emirater i 2019. Skatteetaten opplyste at det var 39 personer. (Dubai er et av syv emirater, men Skatteetaten har ikke mulighet til å bryte ned tallene på hvert emirat).

I den andre innsynbegjæringen sendte vi en liste med 260 navn og fødselsdatoer til Skatteetaten, og ba om å få vite hvor mange på listen som var globalskattepliktig til Norge i 2019. Vi fikk innsyn. Nå visste vi:

- Antall skattepliktige til Norge i lekkasjen (214)
- Antall personer som førte eiendom i Emiratene i skattemeldingen (39)

Vi ba om og fikk de samme tallene for 2020. De viste et tilnærmet likt bilde. Funnet var slående: Over 80 prosent av norske skattebetalere som ifølge lekkasjen var registrert med eiendom i Dubai, brøt skatteloven i 2019.

Vi er ikke kjent med at et slikt innsyn i skattestatus hos en gruppe mennesker er gitt før, og håper vedtaket kan hjelpe andre journalister til å få innsyn hos Skatteetaten.

Etisk diskusjon om innsyn i navneliste

Det var nedfelt i Project guidelines i Dubai Uncovered at rådata ikke skal deles med myndigheter. Materialet sett under ett kan være kilde sensitivt. Sårbare personer i materialet kan ha behov for å bo i Dubai av ulike årsaker, og informasjon kan misbrukes - også av personer ansatt i myndighetene. Under et fellesmøte spurte vi hva de andre mediene tenkte om å dele et uttrekk - kun navn og fødselsdato - med norske myndigheter.

Det viktigste argumentet mot var at mediene ikke skulle opptre som «varsler» eller potensielt «tipse» myndigheter om ulovligheter, ved at de la to og to sammen når vi begynte å publisere saker. Noen luftet mulige søksmål, dersom personer på lista mente seg uthengt.

Det viktigste argumentet for, var at en slik innsynsbegjæring er standard, journalistisk metode. Det er verken uvanlig, eller i seg selv problematisk, å be om innsyn i opplysninger om personer. Innsynsbegjæringen var journalistisk motivert, som et ledd i å undersøke omfanget av potensielle skatteunndragelser. Det ville foregå i full åpenhet og svaret bli brukt på trykk. Eiendomsinformasjon er offentlig i Norge. At den er hemmelig i Dubai skal ikke vi ta hensyn til. Et søksmål bekymret oss ikke i Norge.

Landene vi jobbet i var ulike. Samarbeidet ble enige om at hvert enkelt medie fikk ta stilling til om de ville bruke navn med fødselsdato på en slik måte, for å belyse lekkasjen ytterligere.

Vi skrev et internt notat i E24 der vi drøftet forslaget. Det ble lagt frem for ansvarlig redaktør, som ga klarsignal før vi sendte innsynsbejæringen.

Deling av metoder bekreftet funn

Metoden hadde vist at det store flertallet av nordmenn i lekkasjen, ikke meldte inn eiendommene sine. Vi delte metodene med samarbeidspartnerne og oppfordret dem til å sjekke. TV 2 i Danmark gjorde en lignende undersøkelse og avdekket at bare 38 av 507 dansker registrert med eiendom i Dubai, hadde rapportert det til myndighetene.

Berike databasen med ny informasjon

Nøkkelen til å få gode saker ut av en datalekkasje, ligger ofte i å kombinere dataene med annen tilgjengelig informasjon. At en person er registrert med eiendom i Dubai, er ikke nødvendigvis en sak. Men viser det seg at personen er tiltalt for å lurt til seg millioner i offentlig støtte, rømte landet før rettssaken og er internasjonalt etterlyst, er det plutselig mer interessant. Er det så mange i datasettet med tvilsom fortid, at det er et funn i seg selv?

Vi utvidet datasettet i Excel med 13 kolonner for ny informasjon fra kartleggingen av de norske eierne, som inntekt og skatt, rettsavgjørelser og utleggsforretninger. Vi brukte Excels filter-funksjon til å sortere i ulike kategorier. I starten av mai satt vi igjen med med 21 personer, som var siktet, tiltalt, dømt eller etterlyst for kriminelle forhold i Norge. Senere i arbeidet fant vi flere.

Da vi sorterte ut personer som åpenbart ikke lenger bodde i, eller hadde annen tilknytning til Norge, fant vi at én av fem «norske» eiendommer i lekkasjen, var registrert på en person domstoler eller politi knyttet til et eller flere kriminelle forhold.

Innsyn i beslagsrapport

I databasen gjorde vi raskt et funn: Nordmannen med flest eiendommer i Dubai var Rolf Gunnar Hultin. Sammen med en annen Dubai-eier, Terje Oddvar Steinsland, var han tiltalt for å ha lurt den norske Skattefunn-ordningen for nærmere 30 millioner kroner. Da vi kontaktet Økokrim om saken, kunne de fortelle at de to investorene hadde stukket av til Dubai like før saken mot dem skulle i retten i 2018. Vi prioriterte eiendommene i feltarbeidet i Dubai, kartla deres forbindelser til Dubai i sosiale medier, og hentet ut rettsdokumenter i sakskomplekset.

Straffesaksdokumenter er ikke offentlige, men påtalemyndigheten kan vurdere merinnsyn. For å dokumentere Hultins eiendeler i Norge, bejærte vi innsyn i politiets beslagsrapport. Vi argumenterte med at det ikke fantes tungtveiende personvern hensyn knyttet til rapporten, og at det var offentlig interesse knyttet til hvordan staten forsøkte å sikre verdier i en økonomisk straffesak. Innsynet ga oss i tillegg gode bilder av Hultins lilla Lamborghini Diablo.

Grundig forarbeid, undersøkelser og fotodokumentasjon i Dubai

Datasettet, i kombinasjon med øvrige undersøkelser, hadde gitt oss en rekke svar. Det var likevel tydelig at vi trengte tradisjonell, oppsøkende reportasjevirksomhet for å verifisere detaljer om eiendommene. Det er langt fra uproblematisk i Dubai.

Gitt sakens karakter, og etter å ha rådført oss med flere eksperter på arbeidsvilkårene til journalister i Emiratene, anså vi det som helt usannsynlig at vi ville få innvilget pressevisum. Alternativene var derfor enten å lyve om hva slags journalistisk arbeid vi skulle utføre, avstå fra å reise, eller søke om turistvisum. Etter grundige vurderinger landet vi på sistnevnte. Å lyve om formålet ville potensielt utgjøre en betydelig sikkerhetsrisiko, og strider mot helt grunnleggende etiske prinsipper i redaksjonen. Om vi avstod fra å reise, ville vi risikere å ikke komme til bunns i forhold av betydelig offentlig interesse.

Vi mente derfor at det var riktig å gjøre et unntak fra hovedregelen om å operere med åpen identitet, og reise inn på turistvisum, selv om dette også var et brudd på lokale visumregler. Vi vurderte det slik at forholdene vi potensielt kunne avdekke, gjorde at en slik tilnærming var riktig. Vi ønsket å gjøre oppholdet så kort som mulig, og det ble utarbeidet en egen kriseplan som skulle følges dersom det oppstod en krevende situasjon, hvor kontakt opp mot både internasjonale presseorganisasjoner og norske myndigheter stod sentralt.

Dubai er et eneveldig, autoritært monarki, med dokumentert evne til å overvåke enkeltpersoner og deres elektroniske utstyr, [blant annet](#) med det digitale spionverktøyet Pegasus. Emiratene har også tidligere [nektet](#) en journalist adgang. Vi skulle dit for å arbeide med et sensitivt tema, både for lokale myndigheter og mange som eier eiendom der. Før reisen diskuterte vi med VGs sjef for redaksjonell datasikkerhet, Einar Otto Stangvik, hvordan vi skulle gå frem for å sikre oss mot overvåkning og datainnbrudd før, under og etter reisen.

Pegasus kan installeres «stille» via SIM-kort. Hele den redaksjonelle linjen som jobbet med Dubai Uncovered fikk ekstra, blanke telefoner for SIM-kort. Telefonene ble ikke tilknyttet e-post og apper, for å unngå at de kunne tømmes og ikke brukt til sensitive samtaler.

I februar dro journalist Jonas Vikan og fotograf Ole Martin Wold til Dubai. De reiste også ned med nye, blanke telefoner, som aldri var koblet til Schibsteds eller E24s systemer, og uten pc-er. Telefonene ble fylt med en del vanlige apper og feriebilder, så de skulle se normale ut dersom vi ble stoppet i tilfeldig kontroll.

Bilder ble automatisk sendt fra et SIM-kort i kameraet til en anonym Dropbox-konto som E24 hadde tilgang til i Oslo. Bilder på kameraet ble slettet fortløpende. Reiseruten og fotoposisjoner var nøye planlagt ved hjelp av satellittbilder og Google Street View, før avreise. Vi reiste fra bygg til bygg uten å spørre om veien, og unngikk oppmerksomhet.

Flere av de dyreste områdene, som Palmen, er stengt for innkjøring. Vi leide helikopter. Det er ikke lov med profesjonelt fotoutstyr om bord. Vi lånte et kompakt objektiv fra en fotobutikk som så litt turistaktig ut - og det passerte kontrollen i Dubai. Alle bilder og videoer ble delt med mediene i samarbeidet.

Spøkelseshus

Satellittbilder på Google Maps og tilsvarende tjenester kan være flere år gamle og noen bygninger i lekkasjen synes derfor ikke på bildene. Da vi oppsøkte dem fysisk så vi at enkelte bygninger i materialet med norske eiere sto halvferdig eller ikke var påbegynt.

«Spøkelseshusene» ble tatt opp på et ukentlig møte i samarbeidet. Fra nyhetsartikler om avlyste byggeprosjekt og samtaler med eiere i slike, forsto vi at eiendomsregisteret inneholdt noen kjøp på prospekt, der folk på papiret eide leiligheter som ennå ikke var bygget eller kansellerte. Vi fant også en nettside som over avlyste byggeprosjekter i Dubai. Totalt gjaldt dette få prosjekter i lekkasjen, men vi hadde ikke sett det uten reisen. Vi omtalte det i saken.

Krigen endrer kurs

Kort tid etter oppstarten av Dubai Uncovered-samarbeidet, invaderte Russland Ukraina. Flere reportere i samarbeidet måtte prioritere krigen, og fremdriften sakket. Men krigen gjorde at vi ville vite mer om profilerte russere med eiendom i Dubai.

Søk i Dumaens interesseregister

5381 personer i lekkasjen var registrert med russisk pass. De var listet med 9755 eiendommer, til en anslått verdi på 29,5 milliarder kroner. Vi inviterte russiske Istories.ru til samarbeidet. 15 av deres reportere saumfarte listene manuelt for russiske politikere, forretningsfolk, embetspersoner, slektninger og andre mennesker tett på makten.

I mars delte iStories en prioritert liste med 100 russere fra det lekkede materialet. E24 tok ansvaret for å lokalisere eiendommer, verifisere informasjon i lekkasjen og innhente tilsvar.

En av russerne var industrimagnaten Ruslan Baisarov (54). Han har hatt private møter med Putin og er omtalt som «lommeboken» til Ramzan Kadyrov, Tsjetsjenias president. Baisarov var registrert med fem leiligheter og en stor villa i strandkanten på den kunstige halvøyen Palm Jumeirah, verdt anslagsvis 80 millioner kroner i 2020.

De fem leilighetene verifiserte vi raskt med søk i eiendomskartet 2gis.ae. Villaen på Palmen var vanskeligere. Den hadde adressen «PJFRE138», og koden ga ingen treff noe sted. Men i en bildetekst på en artikkel på Wikipedia om Palmen, ble de lange grenene som strekker seg ut kalt «fronds». Et Google-søk på «palm jumeirah+fronds+map», pekte oss til et kart der grenene var angitt med bokstaver, fra A til P. Kunne «PJFRE138» være en forkortelse?

Vi skrev ut ordene på 2gis.ae: «[Palm Jumeirah Frond E 138](#)» og fikk treff på en to-etasjes villa ved vannet. Vi brukte oppmålingsfunksjonen i Google Earth (linjal-knappen) til å verifisere at tomten rundt huset på satelittbildet stemte overens med lekkasjen. Det traff godt.

Passet Baisarov var registrert med, ble utstedt i 2005 og utløp ifølge lekkasjen i 2010. Eiendommen var kjøpt for over ti år siden. Fantes villaen den gang? Google Earth har en funksjon for å bla gjennom eldre satellittbilder (klokke-knappen) av samme sted. Med den kunne vi følge byggeprosjektet år for år. Det traff. Villaen ble ferdig og bassenget fylt i 2009.

To andre interessante russere registrert med hver sin leilighet i Dubai i lekkasjen, var Alexander Borodai, tidligere leder for den selverklærte «Folkerepublikken Donetsk» øst i Ukraina, og forretningsmannen Roman Lyabikhov. Begge er medlemmer av Russlands nasjonalforsamling Dumaen, og ilagt sanksjoner av USA og EU. De var gode eksempler på at personer sanksjonert av Vesten, har funnet et tilholdssted i Dubai.

Kunne det også være som i Norge, at medlemmer av nasjonalforsamlingen plikter å føre visse verdier i et interesseregister?

Vi spurte russiske kolleger i samarbeidet, som bekreftet at jo, slik er det. Etter loven skal russiske politikere oppgi eiendommer og andre verdier til Dumaen. De fortalte om nettsiden Declarator.org, drevet av Transparency International, som henter denne informasjonen fra Dumaens egen [hjemmeside](#). Vi sjekket, og fant at verken Lyabikhov eller Borodai hadde deklart eiendommene i Dubai i tråd med russisk lov. Vi brukte funnet i hovedsaken.

Utvidet LinkedIn-tilgang og leserbekreftelser

E24 og OCCRP delte på ansvaret for research og flere av tilsvarsrundene med oligarkene og Duma-medlemmene før publisering. Dels på grunn av sikkerheten til de russiske reporterne som var langt mer utsatt for motstand, men også fordi dette er ressurssterke aktører der vi selv måtte kunne dokumentere alt arbeid pinlig nøyaktig i ettertid.

Russiske oligarker lever med et stort apparat rundt seg og er normalt vanskelige å få i tale. Gjennom søk på Pipl.com fikk vi bekreftet at emiratiske og russiske mobilnumre i lekkasjen var tilknyttet dem på et tidspunkt. Vi fikk ikke svar. Heller ikke via kommunikasjonsfolkene deres. Men vi oppdaget at flere hadde personlige og vedlikeholdte LinkedIn-sider.

Som vanlig LinkedIn-bruker kan man ikke sende meldinger til ukjente. Det kan du med oppgraderingen «Sales Navigator». Ved å gå på et LinkedIn-kurs for journalister får du gratis konto i et år. Eller du kan kjøpe adgang. Flydal deltok på et kurs, og kunne så sende samtidig imøtegåelse rett i innboksen til oligarker og andre som ellers holder pressen på lang avstand. Meldingstjenesten Telegram brukes av mange i Russland og har lesebekreftelse som viser når mottakeren åpnet meldingen. Gjennom en kilde fikk OCCRP tak i Lyabikhovs nummer på

Telegram. Vi sendte ham en melding for samtidig imøtegåelse, og fikk vi en lesebekreftelse i form av to «haker» og klokkeslettet for når den ble lest.

Ved å bruke Sales Navigator LinkedIn og Telegram, i tillegg til e-poster og forværelser, mente vi samtidig imøtegåelse var godt ivaretatt. De har ikke klaget i etterkant.

Et irsk mafia-nettverk

11. april, mens vi jobbet med innspurten på de første publiseringene, sendte amerikanske myndigheter ut en pressemelding om at de ila sanksjoner mot den såkalte «Kinahan-gruppen». Gruppen er angivelig ledet av en irsk familie. De anklages for organisert smugling av våpen og narkotika, og for å ha vært involvert i flere drap.

I pressemeldingen het det at Kinahan-gruppen bruker Dubai som «fasiliteringshub for illegale aktiviteter». En samarbeidspartner i prosjektet plukket opp pressemeldingen og spurte på det ukentlige møtet om vi fant dem i lekkasjen. E24 fant den utpekte lederen av gruppen, Daniel Joseph Kinahan, i de irske listene. Han var registrert som eier av et kontor i Jumeirah Lakes Tower. I Emiratenes «Gulesider», localsearch.ae, så vi at Kinahans selskap for promotering av boksekamper, MTG, oppga det samme kontoret.

Passet Kinahan var registrert med i lekkasjen ble utstedt i april 2017, og det emiratiske ID-kortet utløp i januar 2018. Kinahan ble altså registrert som eier av kontoret en annen gang i løpet av denne perioden på ni måneder. Et tidsavgrenset Google-søk (Verktøy→velg til/fra datoer) viste at avisartikler og myndigheter i flere år hadde omtalt Kinahan-nettverket som en mafiaorganisasjon, og at Daniel Kinahan var tiltalt for hvitvasking i Spania. Informasjonen var lett tilgjengelig for emiratiske myndigheter i 2017, dersom de sjekket.

Vi presenterte Kinahan-funnene i hovedsaken. Funnene ble sitert i britiske medier.

Utvide samarbeidet og dele funn

Fordi eiendom i Dubai kan enkelt brukes som sparegriser, mistenkte vi at det fantes flere «Kinahan -eiendommer» i lekkasjen. Men uten mer kunnskap om gruppen var det vanskelig å avdekke. Vi hadde lest flere gode artikler om Kinahan-nettverket av krimjournalisten Conor Gallagher i Irish Times. Vi kontaktet ham samme dag som hovedsaken sto på trykk.

Han ville gjerne bli med i prosjektet. Med Gallaghers kunnskap om nettverket, vokste listen over Daniel Kinahans profesjonelle og private kontakter raskt. Elleve dager senere trykket Irish Times en artikkel der de avdekket ytterligere eiendommer i Dubai. Blant den var en leilighet på 298 kvadratmeter i fasjonable Dubai Marina, registrert på Daniel Kinahans kone.

Hvordan følge opp en gigantlekkasje?

Fra starten av arbeidet var vi opptatt av å sørge for at publiseringen av lekkasjen ikke ble et blaff som fikk stor oppmerksomhet de første dagene, for så å forsvinne. Vi planla å prioritere politisk oppfølging i tiden etter den første publiseringen, så gå i gang med nye undersøkelser med sikte på flere saker utover høsten.

Vi ønsket blant annet å skrive mer detaljert om personer som var koblet til kriminalitet i Norge. På reportasjeturen til Dubai hadde vi allerede sikret oss bilder av de aktuelle eiendommene. For å gjøre vurderinger av identifisering var vi nødt til å gå dypt ned straffesaksdokumentene i hver enkelt sak. Det arbeidet gikk vi for alvor i gang med etter sommerferien 2022.

Vi bestemte oss for å se bort fra dommer i mindre alvorlige saker. I oktober publiserte vi saken «Narko, svindel og våpen i Norge: Her er eiendommene i Dubai». Der skrev vi om 17 personer som var siktet, tiltalt, dømt eller etterlyst for alvorlig kriminalitet i Norge.

Registrert med millionverdier - siktet for narkosmugling

Høsten 2022 fikk vi tips om at en mann oppvokst i Oslo og ettersøkt for smugling av hasj i en Norges største narkosaker, eide leiligheter i Dubai. Han fantes ikke i listen over norske personer i lekkasjen. Ifølge Folkeregisteret var han pakistansk statsborger. Vi lette blant pakistanske eiere i lekkasjen, og fant ham registrert med fem leiligheter og en villa. I Norge hadde mannen knapt oppgitt skattbare inntekter siden 90-tallet. Det var åpenbart noe vi ville se nærmere på. I lekkasjen var han registrert med et lokalt telefonnummer i Dubai.

Kallenavn og urdu for «bror»

Før et potensielt konfronterende intervju, ønsket vi å sjekke om telefonnummeret faktisk tilhørte Oslo-mannen. Vi slo opp nummeret på Pipl.com og fikk et treff på tre ord: «[OSLO-MANNENS FORNAVN] - [KALLENAVNET TIL EN STRAFFEDØMT FRA OSLO] - BHAI».

På Pipl var kilden til nummeret og navnet på eieren oppgitt å være en persons kontaktliste. Personen kan ha tillatt en app på telefonen å laste opp kontaktlisten. Og så fant den veien til Pipl sin base. Treffet viste hva nummeret hadde vært lagret som på telefonen.

E24s reporter visste at «bhai» er ordet for «bror» på urdu. Oppføringen kunne leses som: «[OSLO-MANNENS NAVN] - BROREN TIL [STRAFFEDØMT]». Når E24s reporter også visste at personen med det kallenavnet faktisk er broren til Oslo-mannen med de fem Dubai-leilighetene, styrket det antakelsen om at nummeret tilhørte Oslo-mannen.

Intervjuene

Vi ringte og presenterte oss som journalister i E24 og forklarte at vi ville intervju med ham om narkotikasiktelsen og eiendommene han var registrert med i lekkasjen. Han forklarte at

han hadde kjøpt leilighetene med lån fra en bank i Dubai, før han ble siktet og etterlyst som bakmann i narkosaken i Norge. Han forklarte også at de ble solgt etter at pandemien brøt ut.

I etterkant var mannen i kontakt med sin advokat John Christian Elden, før han lot seg intervjuet på nytt på telefon fra Dubai. Nå avviste han å på noe tidspunkt å ha investert i eiendom i emiratet. Han hevdet - feilaktig - at han sist hadde sagt at «hvis» han skulle ha kjøpt eiendom i Dubai, ville han tatt opp et banklån. Vi hadde transkriberingen av det første intervjuet foran oss og konfronterte ham med at han ikke sa «hvis». Han sto på sitt. Kunne vi finne mer dokumentasjon?

Ny data fra Dubai

Før publiseringen i mai hadde det lokale kartverket, Dubai Land department, få verktøy på nettsidene sine som vi klarte å bruke til undersøkelser og verifisering. Høsten 2022 besøkte vi nettsidene på nytt for å se etter informasjon som kunne hjelpe oss videre med den etterlyste Oslo-mannens eiendommer. Da oppdaget vi at kartverket i løpet av sensommeren hadde publisert anonymiserte versjoner av Emiratets **eiendomsregister** og **transaksjonsregister**.

Eiendomsregisteret inneholder over 790.000 eiendommer i Dubai. **Transaksjonsregisteret** er enormt. Det strekker seg tilbake til 90-tallet og har blant annet datoer og summer for kjøp, salg og lån. Vi hentet data for Dubai Marina, som vi kjente godt, og åpnet i Excel. Vi så at navn på kolonner og alle data vi sjekket i vår lekkasje stemte med det offisielle registeret.

Vi ønsket nå å finne ut når de fem leilighetene, som i vår lekkasje var registrert på den etterlyste Oslo-mannen, var kjøpt og solgt. Og gjerne prisene. Vi forsøkte to metoder:

1. Verifisere de fem leilighetene fra lekkasjen i det offentlige eiendomsregisteret
2. Identifisere de samme leilighetene i transaksjonsregisteret

Steg én var enkelt. Navn på bygg, leilighetsnummer og etasje, fantes både i vår **lekkasje** og i det offentlige **eiendomsregisteret**. Men identifiserende detaljene som leilighetsnummer, etasjer og villa-koder fantes ikke **transaksjonsregisteret**.

Transaksjonsregisteret hadde 24 kolonner med alt fra tidspunkt for kjøp og salg, belåning og pris, til antall eiere av enheten. Men ingen kolonne med detaljer som ved første øyekast kunne knyttes enkelte transaksjoner til eiendommer i **eiendomsregisteret** eller **lekkasjen**.

Parkeringsplasser og kvadratcentimeter

Men etterhvert kjente vi igjen to kolonner, som fram til da hadde vært mindre viktige i prosjektet: Kodene for parkeringsplassen til leilighetene og den ekstakte størrelsene på

leiligheten, angitt med to decimaler og ned til én cm². Begge deler fantes i vår lekkasje og eiendomsregisteret. Kunne de brukes for å finne transaksjonene vi lette etter?

For å hente ut transaksjoner fra basen valgte vi først rett bydel. Oslo-mannens pass var utstedt i februar 2016. Vi søkte fra 01.01.2016 til dags dato og fikk 25.000 treff. Vi åpnet dataene i Excel, trykket CTRL-F og søkte etter parkeringen til en av de fem leilighetene.

Vi fikk treff: Et kjøp, et låneopptak og et salg. Alt datert og på hver sin linje. Alle hadde samme Property ID. Leiligheten hadde også eksakt samme størrelse som i lekkasjen og lå i det samme bygget. Det var altså samme leilighet og vi hadde lyktes med å utvikle en metode for å knytte lekkasjen til den nylig publiserte transaksjonsregisteret for hele Dubai.

Ved å bruke metoden identifiserte vi raskt de fire andre leilighetene Oslo-mannen var oppført med i lekkasjen. Alle ble registrert kjøpt samme dag, i februar 2017. Totalt kostet de rundt 5,1 millioner kroner, med datidens valutakurs. På to av leilighetene var det registrert låneopptak. Alle ble solgt etter at pandemien brøt ut, i 2020, 2021 og 2022. Med tap.

Informasjonen vi fant stemte med den første forklaringen Oslo-mannen ga til E24, om når han kjøpte og solgte leilighetene. Og at det var tatt opp lån. Basert på funnene skrev vi saken «Etterlyst for narkosmugling i Norge - var registrert med seks eiendommer i Dubai».

Alle data vi senere har sjekket i de offentlige registrene, stemmer overens med vår lekkasje.

Hva hadde Norge gjort?

Dubai har vært kjent for å huse kriminelle og svarte penger i lang tid. Vi ville finne ut hva Norge hadde gjort for å motvirke at også norske kriminelle og svarte penger fant veien dit, eller for å kartlegge omfanget.

Innsyn via Stortinget

Norge har siden 2017 hatt to avtaler med Emiratene som gir Skatteetaten rett til innsyn i norske skattebetalers inntekter og formuesverdier i utlandet, for å sikre at de betaler rett skatt til Norge: En bilateral avtale om utveksling skatteopplysninger, og OECD/Europarådets multilaterale [konvensjon](#) om gjensidig administrativt samarbeid i skattesaker.

Vi ba om innsyn hos Skatteetaten i antall ganger de hadde bedt om og mottatt informasjon innenfor rammen av disse avtalene. Innsynsbejæringen ble avslått med henvisning til Offentlighetsloven § 20 punkt a) «det følger av folkerettslege regler at Norge har plikt til å nekte innsyn i opplysningane». Selv statistisk informasjon om bruken av avtalene, var altså hemmelig, ifølge Skatteetaten. Vi leste [konvensjonen](#) og fant ingen plikt om slikt hemmelighold. Før vi fikk skrevet klagen, hadde vi kontakt med SV, som reagerte på avslaget.

SV-politiker Cato Brunvand Ellingsen synes det var en god ide å gjenta kravet i innsynsbegjæringen, om å få opplyst antall henvendelser til Emiratene, i et skriftlig spørsmål til finansminister Vedum.

I Vedums svar til Stortinget i desember 2022 sto det: «Norske skattemyndigheter har sendt totalt 12 bistandsanmodninger til De Forente Arabiske Emirater fra 2017-2022». Ingen var sendt i 2021 og 2022. Vi kunne nå skrive saken «Visste om Dubai-eiere – ba ikke om skatteinfo på flere år». Tax Justice Norge kritiserte etaten for manglende innsats.

Utleveringsavtalene som ble liggende

Norge og Emiratene har ingen avtale om utlevering og rettslig bistand. Med fritekstsøk i eInnsyn identifiserte vi tre saksmapper med korrespondanse om utleveringsavtalen - to hos JD og én hos UD. Vi så at det over flere år har vært korrespondanse om en mulig avtale. Vi ba om dokumentene vi fant om saken i eInnsyn. Mens vi ventet på innsyn, lurte vi på om vi kunne bruke postjournalene til å forstå mer av saksgangen, og hvorfor prosessen tilsynelatende hadde stått stille i årevis.

Innsyn uten innsyn

Vi laget et regneark der vi sorterte alle journaloppføringene kronologisk, med dokumentdato, saksnummer, sakstittel, avsender og mottaker. Totalt ble det 58 oppføringer. De fleste brevene gikk mellom JD og UD. I flere tilfeller kunne vi fylle ut vår oversikt der det manglet en journaloppføring hos den ene parten, fordi det samme dokumentet fantes i motpartens offentlige journal. I enkelte av dokumentene vi fikk innsyn i, fant vi henvisninger til tidligere brev som ble hemmeligholdt eller ikke lå i journalen.

Det tegnet seg et tydelig bilde: De forente arabiske emirater har i flere år ønsket å inngå bilaterale avtaler om utlevering og rettslig samarbeid med Norge, og har minst to ganger sendt over utkast til avtaletekster. I samme periode har norsk politi og flere politikere gang på gang etterlyst slike avtaler, viste innsyn i korrespondanse med JD og arkivøk i Retriever.

Vi gjorde et intervju med justisminister Emilie Enger Mehl (Sp) om hva som gjorde at saken nå tok tid. I intervjuet understreket Mehl at hun ønsket fortgang i prosessen.

Det glemte brevet

I forbindelse med intervjuet med Enger Mehl, fikk vi et svar fra JD om de var klare til å ta «endelig stilling» til spørsmålet om utleveringsavtale, så snart de hadde mottatt innspill fra Riksadvokaten. I journaloversikten vår så vi at forespørselen dit ble sendt i februar 2022. Nå var det november. Ni måneder fremsto som veldig lang saksbehandlingstid.

Riksadvokaten fortalte at de ventet på et innspill fra Kripos, men ikke hadde purret. Da vi kontaktet Kripos, forsto de ikke hva vi spurte om. De hadde ikke fått noe brev. Da vi på nytt

tok kontakt med Riksadvokaten, fant vi ut av hva som hadde skjedd: Brevet til Kripos ble sendt via Det nasjonale statsadvokatembetet (NAST). Der hadde det blitt liggende i ni måneder på grunn av en «inkurie», kunne NAST fortelle oss. De kunne også fortelle at brevet nå ble sendt samme dag, og at Kripos hadde fått en svarfrist på 10 dager. Dette ble til saken «Viktig brev om utleveringsavtale ble liggende i 287 dager».

Inndragning

I en av sakene intervjuet vi høyskolelektor Inger Coll ved Politihøgskolen. Hun mente det E24 hadde avslørt om kriminelle med eiendom i Dubai, var en konsekvens av at «politiet og rettsvesenet i liten grad inndrar penger som stammer fra kriminalitet».

Dette gjorde oss nysgjerrige. Vi satt ned en gruppe på fire reportere som på to måneder skulle undersøke om det var systematiske svakheter i politiets og Skatteetatens arbeid med å sikre og kreve inn utbytte fra kriminalitet. Medieoppslag, instruksjoner fra Riksadvokaten og tidligere utredninger viste at det var bred enighet om at politiet inndro for lite, men det var uklart hva som var problemet.

Vi ba domstolene om dommer med paragrafer som indikerte at det hadde vært økonomisk utbytte, som grov narkotikakriminalitet, heleri og bedrageri. Vi leste rundt 150 dommer, og la inn relevante detaljer i et regneark, men kunne ikke trekke entydige funn fra analysen. Ulike kilder vi snakket med, mente problemet lå i ulike deler av straffesakskjeden. Vi hadde ikke datagrunnlag til å vurdere påstandene.

Vi fikk innsyn i nye tall fra Politidirektoratet og Statens innkrevingsentral og fant foreldede inndragningskrav på en milliard, samt nedgang i rettskraftige utbytteinndragninger.

I svar til oss pekte Politidirektoratet på at de hadde gjort et viktig tiltak: Hvert politidistrikt skulle ha fått en egen «inndragningsspesialist» innen november 2021. Vi bestemte oss for å få tak i inndragningsspesialistene og høre hvordan det hadde gått. Kartleggingen viste at det i tre distrikt ikke var ansatt en spesialist, ett år etter fristen. I Troms var ansvaret fordelt på ti ansatte. Én inndragningsspesialist hadde fått ansvaret for Innlandet og Møre og Romsdal.

Forklaringen fra politidistriktene var at det ikke fulgte dedikerte midler med beslutningen. Det ble til saken «Politiets prestisjeprosjekt står i stampe – skylder på pengemangel».

MOTSTAND

Trusler om søksmål

En gatekjøkkeneier dømt for ulovlig besittelse av skytevåpen, smugling av kjøtt og momsunddragelse, sto registrert som den med de anslått totalt mest verdifulle eiendommen i det norske materialet. Da E24 først tok kontakt om eiendommene i Dubai, sa han at det ikke var tid til å prate. Så svarte han ikke på flere henvendelser, før E24 sendte en SMS som

oppsummerte av hva som kom i [artikkelen](#) om kriminelle og ettersøkte Dubai-eierne på sensommeren. I en sms til E24s journalist svarte han:

«Hvis du omtaler om meg på grunnlag av dine påstander da må du være klar over at jeg skal saksøke deg. (...) Det er deg personlig jeg kommer til å saksøke. Som tidligere fortalt du er INGEN jeg skal forklare meg for.»

Han fikk til svar at redaktøren var orientert om synspunktene. Trusselen endret ikke vår vurdering av omtale. Det har foreløpig ikke kommet noe søksmål.

Søksmål

Søksmål mot medier for å hindre fri nyhetsformidling er langt vanligere i flere europeiske land enn i Norge. Fra start planla vi det internasjonale samarbeidet med tanke på å unngå søksmål, både gjennom rutiner for det journalistiske arbeidet, grundige tilsvarsrunder og saklighet i presentasjon.

Estiske Delfi.ee ble høsten 2022 saksøkt av en tidligere straffedømt forretningsmann med eiendom i Dubai omtalt i en av avisens avsløringer. Han krevde å få navn og bilde fjernet fra artikkelen. Mannen nektet ikke for å eie eiendommene i Dubai, men mente at det ikke var dekning for å skrive at han var blant esterne med størst eiendomsverdier i emiratet.

I henhold til Project guidelines sto mediene ansvarlig for egne publiseringer, men E24 ville gjerne støtte Delfi og hadde flere møter med en av avisens reportere om saken. Avisens advokat ba om å få legge frem rådata fra lekkasjen for retten som del av bevisføringen. Det avviste vi av to grunner: Rådata skulle ikke deles med myndigheter. Og det kunne skape en uønsket presedens. I stedet foreslo vi at avisen publiserte en oversikt over de estiske eiendommene med anslåtte verdier, for å dokumentere anslagene på mannens eiendommer i forhold til de andre. En slik publisering var innenfor retningslinjene for bruk av rådata og avisen kunne da legge frem allerede offentliggjort informasjon for domstolen.

Delfi fikk en erklæring om at opplysningene de presenterte i saken sammenfalt med de rådataene Dubai Uncovered hadde. Søksmålet står for tiden på stedet hvil i estisk rett.

Høyt trusselnivå

To andre medier i samarbeidet avslørte at personer som tidligere har vært offentlig omtalt og knyttet til alvorlig narkotikakriminalitet, var listet som eiere av verdifulle eiendommer i Dubai. Trusselbildet mot journalister fra dette miljøet i de to landene er så alvorlig at de ikke kunne trykke navnene til personen av hensyn til egen sikkerhet.

ETIKK

Datalagring

I Norge er eiendomsregisteret offentlig, men flere hundre mennesker lever på sperret adresse grunnet mulige trusler. Vi la til grunn at dataene i lekkasjen inneholdt alle eiere i Dubai, uten slike unntak, og kunne omfatte personer i en sårbar situasjon med behov for ukjent adresse. Før vi tok imot de første rådataene ble det rutiner for håndtering: Rådataene skulle ikke ligge i sky, og bare deles via krypterte kanaler som ikke mellomlagres på servere og slik kan hentes ut av uvedkommende. Det betød i praksis å bruke Signal som plattform.

Visum-vurdering

Gitt sakens karakter, og etter å ha rådført oss med flere eksperter på arbeidsvilkårene til journalister i Emiratene, anså vi det som usannsynlig at vi ville få innvilget pressevisum dersom vi var åpne om formålet med turen. Alternativene var derfor enten å lyve om hva slags journalistisk arbeid vi skulle utføre, avstå fra å reise eller søke om turistvisum. Etter grundige vurderinger landet vi på sistnevnte og at reporterne skulle svare om spurt.

Identifisering

E24 valgte ikke å identifisere tre listede eiere med navn og bilde, av hensyn til deres yngre barn i Norge. Det gjaldt blant annet Oslo-mannen ettersøkt for narkosmugling i Norge. I et av tilfellene spilte det også inn at forholdene en mann tidligere var dømt for lå en del år tilbake i tid. E24 valgte ikke å identifisere gatekjøkkeneieren, men brukte et bilde tatt på hans arbeidsplass der han er anonymisert. E24 har identifisert personer som i lang tid har unndratt seg rettsforfølgelse i Norge og ikke har yngre barn i Norge.

Forholdet til akademia

Parallelt med det journalistiske arbeidet har professor Annette Alstadsæter ved Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) ledet et forskningsprosjekt på lekkasjen. Flydal satte forskergruppen og C4ADS i kontakt i 2020. Hensikten var at forskerne kunne undersøke lekkasjen og slik frembringe ny kunnskap som var nyttig for journalistikken. Forskerne utviklet blant annet en algoritme som brukte prisstatistikk fra Dubais kartverk til å anslå verdien av hver enkelt eiendom i hele materialet. Forskerne fikk selv utlevert data fra C4ADS, så E24 har ikke delt lekkasjen med forskerne. Det var en muntlig avtale om at journalistene fikk publisere sin første avsløring før forskerne publiserte sin rapport. Den ble overholdt og forskningen lagt ut senere samme dag. «Dubai Uncovered»-samarbeidet og forskergruppen har jobbet uavhengig av hverandre og Alstadsæter er intervjuet i artikler.

Samtidig imøtegåelse

Vi tok hensyn til at flere norske eiere var ikke vant til å ha kontakt med medier og redegjorde for presseetikk. Vi har gjennomgående søkt svar fra emiratiske myndigheter, som ved to anledninger har svart E24 via ambassaden i Oslo. Kartverket har ikke svart.

SPESIELLE ERFARINGER

E24 har som første norske medie igangsatt og ledet et internasjonalt graveprosjekt som er publisert i over 20 land og sitert verden rundt. Det har vært veldig spennende, lærerikt og gøy. Det har vært et privilegium å jobbe med dyktige reportere i andre land. Som et ledd i å dele metoder oversettes denne Skup-rapporten til engelsk, slik at andre kan bruke lekkasjen.

DETTE ER NYTT

Avsløringene var førstesidestoff i over 20 europeiske aviser og på nyhetssendinger mai 2022:

- For første gang er det dokumentert hvor både kriminelle, ettersøkte, oligarker, og sanksjonerte politikere har investert enorme summer i Dubais eiendomsmarked.
- I mange tilfeller ble det dokumentert at eiernes kjente inntekter ikke står i stil til dyre eiendommer i Dubai.
- Totalt kunne E24 knytte 388 eiendommer i Dubai, et av verdens mest hemmelighetsfulle skatteparadis, til eiere med norsk bakgrunn. Verdien av eiendommene er anslått til over 1,2 milliarder kroner.
- Under 20 prosent av eiere skattemessig bosatt i Norge ved utgangen av 2019 og i 2020, meldte fra til norske skattemyndigheter om eiendommene i Emiratene.
- Ved utgangen av 2022 har E24 identifisert 18 personer dømt - og 4 personer siktet eller tiltalt - i Norge, som er registrert som eiere av totalt 59 eiendommer til en anslått verdi på nærmere 200 millioner kroner i Dubai. Omfanget har vært ukjent for norsk politi og skattemyndigheter.
- E24 har avslørt at en Oslo-mann etterlyst og siktet for å være bakmann i en av Norges største narkotikasaker var registrert med seks eiendommer i Dubai til en verdi av flere millioner kroner.
- Rolf Gunnar Hultin og Terje Oddvar Steinsland, som i flere år har vært internasjonalt etterlyst av Økokrim og tiltalt for skatteunndragelse, var registrert med totalt 12 eiendommer i Dubai. Økokrim var ikke kjent med eiendommene som E24 hadde fotodokumentasjon av. De to Dubai-investorene kom i retur til Norge etter E24s avsløring og avventer nå rettsavgjørelse.
- Et viktig brev i prosessen om en mulig utleveringsavtale mellom Norge og Emiratene ble liggende i 287 dager, og først sendt videre da E24 avdekket det.
- I 2021 og 2022 ba Skatteetaten aldri om opplysninger fra Emiratene om verdier og inntekter til norske skattebetalere, til tross for at etaten har visst at nordmenn er registrert med verdifulle eiendommer i Dubai, uten å føre det i skattemeldingen.
- E24 har avdekket at skattemyndigheter og politi stadig har problemer med å inndra kriminelle penger, til tross for tiår med utredninger, mål og rapporter. Over en milliard i inndragningskrav er foreldet de siste ti årene.
- I 2019 påla Økokrim alle politidistrikt å ansette en inndragningsspesialist innen 21. november 2021. Ett år etter fristen er flere av stillingene ikke besatt.

KONSEKVENSER

11. mai, uken etter første publisering, sendte EU-parlamentarikere fra Sosialdemokratene, De grønne og liberale Renew Europe brev til EU-kommissær Mairead McGuinness, med krav om å sette Emiratene på EUs liste for land med høy risiko for hvitvasking:

«For en uke siden avslørte Dubai Uncovered hvordan FAE utvilsomt er en trygg havn for utbytte av kriminelle handlinger, korrupte embetsfolk, russiske oligarker og rikfolk. Det er åpenbart at FAE tilrettelegger for hvitvasking i stor skala. Dette er svært skadelig for EU og kan ikke tolereres.»

I et brev til McGuinness argumenterte også Transparency International for at Dubai Uncovered-avsløringene måtte føre til at EU-kommisjonen satt Emiratene på lista. EU-parlamentariker og finanspolitiker Markus Ferber (EPP) uttalte at «Dubai Uncovered avdekket alvorlige mangler i Emiratenes rammeverk mot hvitvasking». Slike mangler var et sentralt kriterium for å svarteliste Emiratene.

- I desember besluttet EU-kommisjonen å sette Emiratene på svartelisten. Blant andre land på listen er Nord Korea, Iran og Cayman Islands. Å havne på listen får store konsekvenser, fordi det vanskeliggjør handel og finanstransaksjoner med Europa, europeiske selskaper og banker. Avgjørelsen tas inn i norsk rett etter [hvitvaskingsforskriften](#).
- I vinter bekreftet Skatteetaten at de «jobber med å kartlegge omfanget av norske statsborgere som er omfattet av Dubai-lekkasjen». Skatteetaten varslet at de trapper opp arbeidet mot skjulte formuer i utlandet i 2023 og Dubai Uncovered ble hovedtema på deres samling i høst med skandinaviske skattekrimeksperter i Tønsberg.
- Kort tid etter avsløringen av eiendomsbaronene i eksil, satt både Rolf Gunnar Hultin og Terje Steinsland på flyet hjem til Norge. De ble pågrepet ved landing på Gardermoen og varetektsfengslet, tiltalt for grovt skattesvik. De avventer dom. Økokrim var ikke kjent med eiendommene deres i Dubai før E24s avsløring. Økokrim uttalte da til E24 at de vil se på muligheter for å ta beslag i eiendommene.
- Justisminister Emilie Enger Mehl har lovet fortgang i arbeidet med en mulig utleveringsavtale med Dubai. Innspillet departementet ventet på, på grunn av det glemte brevet, er nå på vei og arbeidet med å vurdere utleveringsavtalen i gang.
- I oktober fortalte Belgias finansminister til parlamentet at det foreløpig var åpnet to etterforskninger som følge av Dubai Uncovered-avsløringene.

VEDLEGG 1: Publiseringsliste Dubai Uncovered

2022

03.05: [Russiske kriminelle, oligarker og sanksjonerte politikere er storeiere i Dubai](#) (Hovedsak fra E24)

03.05: [Data leak exposes how criminals and sanctioned politicians poured money into real estate in Dubai](#) (Engelsk versjon av hovedsak - til internasjonal publisering)

03.05: [Dubai Uncovered: Data Leak Exposes How Criminals, Officials, and Sanctioned Politicians Poured Money Into Dubai Real Estate](#) (Annen versjon av hovedsak publisert hos OCCRP)

03.05: [Kriminelle og etterlyste nordmenn registrert med eiendom i Dubai for over 120 millioner](#)

03.05: [Pengeparadiset](#) (Kommentar)

04.05: [Skattekrim om avsløringene: - Oppsiktsvekkende](#)

05.05: [SV: - Viser hvorfor skatteparadis er så skadelig](#)

07.05: [Eiendomsbaroner i eksil](#) (Dokumentar)

08.05: [Økokrim vil ha utleveringsavtale med Dubai](#)

09.05: [Dette er russerne med villaer og luksusleiligheter i Dubai](#) (Dokumentar)

12.05: [EU-politikere etter E24-avsløring: Vil svarteliste Dubai](#)

12.05: [EU politicians want to blacklist Dubai](#) (Engelsk versjon til internasjonal publisering)

13.05: [SkatteFUNN etter avsløring: - Kunne ikke skjedd i dag](#)

16.05: [Økokrim jakter hemmelig selskap etter E24-avsløring](#)

18.05: [Rødt om Dubai-sakene: - Må få politiske konsekvenser](#)

19.05: [Skattedirektøren: - De som ønsker å unndra skatt tilpasser seg](#)

20.05: [Dragsuget](#) (Kommentar)

29.05: [Den etterlyste «mafia»-familiens Dubai-luksus](#) (Internasjonal publisering)

06.09: [Hevder Dubai-rømling er på vei hjem](#)

09.09: [Dubai-investorer pågrepet på Gardermoen](#)

09.09: [Dubai-investorer fengslet](#)

22.10: [Narko, svindel og våpen i Norge: Her er eiendommene i Dubai](#) (Dokumentar)

23.10: [Økokrim etter E24-avsløring: Vil se om det er mulig med beslag i Dubai](#)

25.10: [- Det holder ikke å si at politiet skal bli bedre](#)

27.10: [Skattekrim-topper samlet for å diskutere Dubai](#)

04.11: [SV vil gi ti millioner ekstra til Økokrim](#)

17.11: [Dubai-avsløringene: Norge har hatt utleveringsavtale på bordet i 1,5 år](#)

20.11: [Justisministeren opprørt etter Dubai-avsløringer](#)

21.11: [Retts sak mot pågrepne Dubai-rømlinger begynner](#)

22.11: [Dubai-rømlinger vil ha retts sak utsatt](#)

- 23.11: [Rettsaken mot Dubai-rømlingene utsettes ikke](#)
- 24.11: [Vil frifinne Dubai-rømlinger](#)
- 30.11: [Dubai-avsløringene: Viktig brev om utleveringsavtale ble liggende i 287 dager](#)
- 12.12: [Dubai-avsløringene: EU-topp vil svarteliste emiratene](#)
- 19.12: [Ber om totalt 7,5 år i fengsel for Dubai-rømlinger](#)
- 20.12: [Milliardbeløp fra kriminelle blir aldri inndratt](#)
- 21.12: [Forsvarer til Dubai-rømlinger: - Fremstår som en gjettelek](#)
- 22.12: [Dubai svartelistes av EU](#)
- 23.12: [Antall inndragninger av utbytte stuper](#)
- 23.12: [Kriminelle peker nese til Norge](#) (Kommentar)
- 25.12: [Inndragingskrav på nesten en milliard er foreldet](#)
- 27.12: [Kriminelle penger: – Det vi gjør i dag er for dårlig](#)
- 29.12: [Politiets prestisjeprosjekt står i stampe - skylder på pengemangel](#)
- 30.12: [Etterlyst for narkosmugling i Norge er registrert med seks eiendommer i Dubai](#)
(Dokumentar)

2023

- 02.01: [Skatteetaten jakter skatter etter E24-avsløringer](#)
- 02.01: [Høyre vil gjøre det lettere å ta penger fra kriminelle](#)
- 07.01: [Visste om Dubai-eiere - ba ikke om skatteinfo på flere år](#)